

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Пощинове число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що ді
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. уТхой). Екпе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в ясажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламні неопечатані є
вільні від порта. — Оголь-
шені звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Потреба справдешкої народної школи на Україні.

(Δ) Найзнаменитші європейські педаго-
ги, почавши від славного Амоса Камень-
ського, виказали довідно, що наука в
школах, а особливо в народній школі, по-
винна бути подавана в матерній мові. На
сю тему понаписували чимало ревізій і
діл педагогічних німецькі, французькі, англійські,
і сю основну засаду всякого виховання і
образовання введено в жите по всій майже
Європі, а хоч ще нераз тут і там змаганя
нерозумної політики грішать проти сеї о-
сновної засади педагогічної, то всеж таки
она здобула собі загальне признанє.

Сумну виїмку з тої засади творить ве-
личезна Росія, а хоч і там не бракло по-
важних голосів учених, справдешних педа-
гогів, які сю засаду признали одинако ро-
зумною, то всеж таки політична система
державного обединення нехтує признану сьві-
товими педагогами засаду і накидає навіть
в народних школах московщину. Від деся-
ток літ українські письменники, учені і пе-
дагоги домагають ся введеня в народній
школі на Україні української мови, виказу-
ють незвичайні перепони для розповсюдже-
ня просвіти в широких верствах народних
задля того іменно, що дівтора привневлена
учити ся не зрозумілою їй мовою, одначе
централістична, обединительна система не
допускає до конечної зміни, до направи
сего лиха. Порущували сю справу і по зем-
ствах, в пропамятних письмах до міністер-
ства просвіти, а навіть в думі російській,
все те доси без найменшого успіху.

Аж ось київська «Рада» принесла нову
вістку в сій справі, якою бажаємо поділи-
тись з нашими земляками, і додала до сеї
вістки від себе замітку п. з «Житє і
школа», які тут наведемо в цілости задля
великої ваги сеї справи.

„У часописях напечатано звістку, пише
«Рада», що думська комісія по народній о-
світї пристала на те, що в місцевостях, де
живуть інородці, треба за ровадити науку
місцевих мов. На прикінці сеї звістки зга-
дуєть ся, що депутат Лучицький в
комісії енергічно доводив
потребу навчання української
мови в українських губер-
ніях.

На чому погодил ся комісія з при-
воду піднятої д. Лучицьким справи — часо-
писи вічого не пишуть. Уявім собі навіть
найкрасші наслідки промови Лучицького,
себ то, що комісія з ним згодила ся і при-
знала потребу навчання по школах на Укра-
їні української мови. Чи можеж се нас те-
пер втішити? Звичайно, що ні. При найща-
сливіших обставинах справа ся мусить ще
перейти силу всяких митарств. Після комі-
сії перенесено буде її в саму думу, потім
в Раду і поки доведеть ся їй увійти в жите,
проміне ще багато літ.

А тимчасом справа не жде: кожний рік
невдала школа на Україні випускає все
більше недоучок, все голоснійше заявляє она
про потребу в нашому шкільництві корін-
ної реформи.

На ті обставини, серед яких наш шко-

ляр живе і жити ме по виході з школи,
мало звертаєть ся уваги. А обставини укра-
їнського жита настільки відріжняють ся від
обставин жита великоруского, що з ними
найбайдужнійший педагог не повинен би
не рахувати ся.

Сими днями довело ся побувати нам
на виставі церковних шкіл. Нашу увагу
звернула школа для глухонімих в м. Ма-
лині. Школа ся, як і всі інші на Україні,
дбає про обрусінє українських дітей і через
те вся наука тут відбуваєть ся мовою ро-
сійскою. Маленькі школярі по складу губін
досить добре розуміють ваші слова, коли
ви говорите з ними мовою російскою, але
попробуйте забалакати до них мовою укра-
їнською, себ то мовою тої людности, серед
якої доведеть ся їм повсяк час жити після
того, як скінчать они свою школу, і діти
не зрозуміють з вашої розмови ні одного
слова. Багато подібного можна булоб ска-
зати і про київську школу для сліпих та
інш. Уявіть же собі безпорадність вихован-
ців таких шкіл, коли они вступають в жите.
На кожному кроці натикати муть ся они на
такі перепони, бороти ся з якими школа їх
не тільки не навчила, а навіть відобрала ті
засоби боротьби, які в них були. Тут і до
розпуки не далеко. І справді вихованці по-
дібних шкіл частенько сами собі вкорочу-
ють віку.

Ми зупинили ся на школах для дітей
з якими небуде фізичними вадами через те,
що в них особливо яскраво вражає непри-
датність в школі політикованя. Але й по
звичайних народних школах можна булоб
вказати безліч яскравих ілюстрацій, що до-
водять всю шкодливість сеї політики в на-
родній школі на Україні. З сього приводу
маємо вже цілу літературу з творів красних
педагогічних авторитетів.

Колиж буде зведене в народній школі
на Україні навчанє української мови, коли
й українські учителі підготовлятимуть ся до
навчання сеї мови, коли будуть понаписувані
для шкіл й відповідні підручники, тоді ко-
роткий час шкільного навчання не витрача-
тиметь ся марно на боротьбу з якимсь не-
існуючим сепаратизмом, а піде з більшою
користю на поширеня серед української
людности справжньої просвіти.

І от, щоб досягти змоги реформувати
нашу школу в такому напрямку, треба як
найдуше підпирати уже внесений в думу
законопроект 37, а також скласти новий за-
конопроект з домаганям заснованя при у-
країнських університетах кафедр по україно-
знавству. Подбати про се повинна вся опо-
зиція, як що їй справді лежать на серці
дійсні інтереси народних українських мас.

Сумні се справді відносини і певно, що
дорога, яку вказує «Рада» і добра і конеч-
на, щоби нею добувати ся до мети. Та, як
то кажуть, поки сонце зійде, роса очи ви-
ість. Ось тому то поки дума що зробить,
поки правительство введе українську мову
в прилюдних школах, повинні українські
„Просвіти“, а також інші тамошні това-
риства та й одиниці дбати про те, щоби сі
Граматки, Читанки і інші книжечки про-
світні, видавані українською мовою, як най-
більш розповсюджувати в широких народ-
них верствах і хоч би приватно, по чигаль-
нях вести науку для неграмотних або й для

тих, що не мають нагоди українською мовою
придбати собі хоч би початкову просвіту.
Певно, що без великих перепон не обійде
ся, але per aspera ad astra!

Положенє Русинів в Боснії.

(Дальше).

А коли хто хоче женити ся, то мусить він
іти 8 миль і більше пішки брати слюб аж до
Славонії, і то не по тій причині, щоб не було
кому в Боснії дати того слюбу, а лиш се вже
таке право боснійське, що не вільно тому взяти
в Боснії слюбу, хто не має боснійського горо-
жаньства.

Але набути таке право, се річ не легка:
треба за тим писати до Галичини до свого па-
роха і до староства, парох мусить витягнути ме-
трики і цілий родовід переселенця, а староство
мусить вичеркнути єго з горожаньства галицко-
го і дозволити на горожаньство в Боснії. Що іно
тоді усі ті акти приходять до староства босній-
ського, і нашого раба Божого втягає ся вже до
горожаньства в Боснії. І хто те горожаньство
має, той може брати слюб і в Боснії а без него
мусить іти до Славонії, хоч оповіди і всі прото-
коли передслюбні відбувають ся в Боснії а ли-
ше опісля з тими актами від пароха іде по
слюб до Славонії.

А про діти, той цвіт і будучність кожного
вароду і не говорити... Они працюють з малку
по фабриках, аби заробити що то на, кавалок
хліба, працюють серед ріжних людей, зібраних
з чотирох частий сьвіта, з ріжними норовами,
вдачами та ріжними темпераментами, та здичі-
ли, що аж страх подумати. Вже навіть по руски
приходить ся їм тяжко і що слово чуєть ся в
їх розмові сербське „ес“, що на наше значить
„так“.

Одним словом сказати — попав наш нарід
в Боснії у таку страшну нужду духову і мате-
риальну, що дальше вже годі...

Ба, вносить ся з Боснії навіть таке вра-
жінє, що наших людей прибила там вже така
біда, мов би они затратили вже всякі красші
почуваня, підупали вже так, що втратили вже
всякий інтерес до народности і праїдної
віри.

Та так оно лише здає ся. Бо є ще в їх
бідних серцях іскра Божа, з якої можна би ще
роздмухати огонь, лише в тім біда, що нема
кому того сьвятого огню роздмухати... А мусить
найти ся конче, бо инакше пропаде наш нарід
в Боснії марне, невідмінно.

Правда, Преосвященный Юліян Дрогобець-
кий старав ся тій безпросвітній нужді наших
людей в Боснії якось зарадити та навіть випро-
сив собі наших оо. Василян на місію до Хор-
вації, Славонії і Боснії*).

*) Поїхало тоді двох сьвященників: о. Ону-
фрій Бурдяк, ігумен Кристинополя і о. Пасивій
Кисіль, директор печатні в Жовкві. Научали в
отсих місцевостях: 1) в Хорвації: Людіна від
29/2 до 3/3, Волядер від 3/3 до 5/3 і Ліповляні
від 5/3 до 9/3; 2) в Славонії: Лібної від 9/3 до
12/3, Магшимала від 12/3 до 13/3, Кавіже від
13/3 до 16/3.

Потім переступили боснійську границю і по-
чали научати в Прияворі від 16/3 до 22/3. Нечу-
ваний натовп людей був тоді коло Приявора, бо
так облягли наші люди Приявор, як колись пе-
ред 30 роками підчас війни російські війська
Пльзну.

Та щож може вдіяти двох людей, хоч ревнях, протягом півтора місяця научати людей в трох краях. Про се шкода і говорити. Не дивниця отже, що сей короткий побут двох отців Василіян на чужині лише розжалував наших людей ще дужше, і они з тим більшою тугою виглядають по внишний день приїзду своїх святих, які не лише, що стали би їх вітцями духовними і учителями, але також вибавили би їх від неминучої загибелі серед сербського моря.

Дайте нам святих, говорили до мене безустанно наші люди, підчас мого побуту в Босні, котрий би нам службу Божу відправив, висповідав нас, та наші діти закону та науки научив... Бо они читати не вміють, а ми їх самі научити не можемо, бо що чули в Галичині, то тут вже і забули... А коли я на те їм представляв, що нема відки взяти для того святих платні на житє, тоді они казали, що самі устимуватимуть свого святих, як се дїє ся у Хорватів, аби лише его мали.

І при тім плакали бідні люди... А я дивив ся на них та сумував разом з ними. І думав собі: велика душа у тебе, народе мій нещасний і многострадальний. Бо чудо велике, що серед такої біди ти не пропав ще, не загорив ся серед босняцких дебрів, та сербо-хорватских бідаків...

Бо і справді — придивившись житю наших людей в Босні, не хоче ся вірити, що ще ні один з них не перейшов ані до сербської церкви православної, ані на латинський обряд, хоча нагода до одного і до другого трафляла ся на кожній кольонії. А що потягає за собою перехід до чужої церкви, про се не потрібно говорити. І аж злакати хоче ся, коли бачить ся, як той бідний нарід в неділі та свята збирає ся під хрестом, що стоїть високо на горі в митрополічій вишніці, та співає побожні пісні до Матері Божої, Пречистої Діви, Матері Руского краю і много інших — там серед дебрів і нетрів боснійских, далеко від рідного краю...

(Дальше буде).

Допись з Самбірщини.

Недавні вибори до ради повітової при котрих руска листа соромно перепала, бо на 250 одержала заледве 43 голосів, се дальший вислід посіву „радикальної“ політики, яку розпочато в нашій повіті. По сумній памяті виборах до сойму, де в користь опереткової кандидатури радикала Михаса, повалено підступом, криком і „антипопівською“ нагіркою, кандидатуру меценаса д-ра Райковського з Бережан, приходять тепер вибори повітові в Самборі, та приносять таке саме „радикальне“ фіяско, як вибори соймові. А прецінь перед 6 роками, коли то ще і „попи“ мали голос, наша руска листа дістала 89 голосів, а до побіди бракувало їй лише голосів 16! От радикальна організація не лише, що не придбала нам за кілька літ лише 16 голосів, але стратила ще з давнього стану голосів 46 т. є більше чим половину, отже цофнула нас далеко взад, на превелику радість наших противників, що маючи лише 15% свого населеня в повіті, заволоділи тепер зовсім нас 75% Русинів та 10% жидів і Німців. Та й не дивота, що так дїєсь. Коли Поляки ідуть все солідарно, ідуть разом із своїм духовенством, що найважнійше, ідуть з Богом і своєю „польскою“ вірою перед народом, то наші мізерні радикали (головно недоучені самбірські академики), не мають серед своєї „радикальної“ роботи нікого пильвійшого, як відводити нарід від віри і пошанованя Церкви, та юдити проти „попів“, що то ще ту бідну Русь нашу найбільше піддержують...

Не маючи жадної поваги за собою, гадають они в той спосіб приподобатись, піднести ся в очах люду. Та дарма! Нарід добре „важить“ кожного а на голі слова не дасть ся вже піймати... Хоть може дехто і потакує в очи, то за плечима смієсь з наших радикалів, а вже ані ему в гадці їти за ними в важнійшій якійсь справі! А що всі поважайші наші люди в повіті — головно же наші святих — відтягнулись в таких обставинах від всякої акції в повіті — тож і показала ся вся нужда радикальна при тій на-

годі яскраво.. А як там з вашими іспитами — панове? Чи не подобно, як з „вашими“ виборами?

До сего позволимо собі примітити, що не добре робить духовенство, відтягаючись з поля боротьби. Пора би взяти ся до організації на основах християнсько-суспільних а взірцем тут повинна нам бути робота німецких християнських-суспільників (сторонництва Люеґера) в німецко-австр. краях і чеських особливо на Моравії а навіть в Чехах та словінских в Країні. — *Ред. Русл.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

В парламентарнім положеню настав тридневний застій через суботу, неділю і св. Леопольда (понеділок), і деперва сегодня оживив ся знов парламент. Христ. суспільники, німецкі вольнодумці і польське коло почали знов нараджувати ся про розвязку парламентарного пересиленя. В часі сеї перерви тридневої чеське дневникарство торжествувало заповідаючи вже недалекий упадок кабінету бар. Біверта. Замітнійший однак є погляд висловлений в статі в *Volks. Corr.*, очевидно з президії поль. кола. Автор вказує на потребу річевої підстави і форми до розвязки пересиленя. Річевою підставою розвязки є мінімум парламент. екзистенції на найближший час, яке повинно бути запоручене обидвома супротивними таборами. Труднійша о много є форма розвязки. Певно, що за залишене обструкції не годить ся платити, але вже в останній сесії можна було бачити, що робочі сторонництва розпоряджають вельми маленькою вільністю. А також міністерство не має вже того складу, як давнійше. Се вистарчає, щоби надумати про обнову міністерства. Може в тім треба глядіти бажаної формулки. Тимто вирунуло було в останних днях домаганє, щоби спершу забезпечити держ. раді кілька днів спокійної сесії, а відтак можна би приступити ближше до розвязки питання про обнову кабінету.

З сего отже виходить, що починають звертати знов до обнови міністерства, яко дороги до розвязки пересиленя. Таким способом формулка польского кола була би така: Славянська Єднота обезпечує спокійних кілька засідань для полагоди держ. конечностей, сторонництва більшости парламентарної заявляють згоду свою Слав. Єдноті на обнову міністерства в певнім речинці. Підчас спокійної парламентарної роботи над полагодою держ. конечностей можна би перевести порозумінє що до обсягу і змісту обнови кабінету, а тоді не малоб се вигляду, начеб обнова кабінету була успіхом обструкції а пораженом Німців. Ся формулка висунена польским колом (наслідком напору людовців і Станіньского) про обнову кабінету є до певної міри навором на Німців, котрим ставать ся перед очима можливість відокремленя. Коли ся формулка буде одобрена Слав. Єднотою і Німцями, тоді наспіє пора скликати засіданє носольської палати, бо доки нема запевненя про успіх переговорів, засіданє було би безцільне.

Слав. Єднота виступила вправді з вельми різкою заявою виміреною проти правительства, одначе она не зробила вражіня і всі уважають її відворотним маневром. Також завзяті напасти з нагоди послуханя міністра Дуле мби на протиславянську політику відбивають ся, як останні громи переходячої тучі. Чеські провідники політичні сердять ся ще, критикують, але видимо наближають ся до гадки піддаваної польским колом до обнови кабінету. Німці також ще відгрозують ся, домагають ся передовсім національного порозуміня, яке могло би довести до коаліції, але не ставлять сеї справи вже на вістрю меча.

Крамаржів „Ден“ звіщає, що в сім тижні мають бути на монарше послуханє покликані маршалок Льобковіц, б. міністер президент, гр. Франц Тун, б. міністер Ранда і деякі інші політичні провідники з обидвох палат держ. ради.

В Угорщині відрочене сойму на

необмежений час і нагле покликанє д-ра Векерлього до цїсаря є найважнійшими подїями останних днів. Прихильники Юста починають помало відпадати і переходити до Кошута. Коли спершу здавало ся, що Юст буде мати певно велику більшість в соймі, в п'ятницю параз справа змінила ся несподівано. Двадцятьчотирох Хорватів відвернуло ся від Юста, а за ними пішло 5 демократів і 1 національний соціяліст. Причини сего звороту треба глядіти ось в тім: Супило, провідник Хорватів, явив ся в суботу у міністра президента Векерлього і дістав від него обіцянку, за котру покинув Юста. Др. Векерле мав обіцяти Хорватам, що пожертвує їм бана Равха, наколи не будуть піддержувати Юста.

Визначний угорський державник висловив ся перед редактором *Reichpost* про розлом независимців вельми знаменно: Положенє в Угорщині змінило ся незвичайно в користь Корони. Теперішня мнїма більшість Векерле-Кошут є неспосібна до державної керми. Нє можливо, колиб ся більшість обняла з уступками чи без уступок керму державну, щоби єї кабінет одержав хочби бюджетову провізорию. Є отже майже певно, що правительство Векерле-Кошут буде приневолене розписати нові вибори. Але з якими виглядами виступить до борби? Сей кабінет іде з плюралною системою, а противники з самостійним банком і загальним правом виборчим до боротьби. Кошута відступила вся Угорщина а Юст є найпопулярнійший чоловік. Против Кошута витягнуть цілий спис похибок, які він і его помічник Стеренї заробили, всі грїхи корупції. Правительство іде отже до борби серед найнекориснійших для него обставин, опозиція з найкраснішими виглядами. Прихильники Кошута розлетять ся тоді, як полова. Але колиб навіть побідили Векерле-Кошут, то їх противники вийдуть в такій силі до сойму, що спинять всяку роботу. Нє треба забувати, що з розвязанєм сойму упадає теперішній строгий регулямін, а по нових виборах може 50 послів розвинути найгіршу обструкцію, а Корона і монархія не дістануть тоді ані одного сотика, ані одного новобранця. Кабінет опинить ся тоді в гіршій положеню, як кабінет Стефана Тіси. О много кориснійше буде, колиб Корона тепер рішила ся розпочати виборчу реформу. Тепер вже голосувало за Юстом 157 послів, а решту можна би ще здобути, колиб поручено справу Люкачови. Можливо, що навіть без розвязаня сойму найшлаб ся більшість за виборчою реформою. Корона має отже тепер добру нагоду відкловити від себе всі домаганя про уступки а розвинути прапор виборчої реформи. Такого корисного положеня не мала ще Корона в Угорщині, аде коли дасть проминути сій нагоді, тоді справи погіршать ся о много більше як доси.

Заграниця.

Опикунчі держави зазначають своє становище супроти Порти в загальних словах при помочи часописів, стсячих під їх впливом, заким здобудуть ся на спільну офіційальну відповідь на останню турецьку ноту. *Times* заявляє, що ні одна держава не може згодити ся на домаганя, поставлені в турецькій ноті та що поновне виволіканє кретьйского питання на політичну видівню, моглоб потягнути за собою велику небезпеку для мира на европейскім Сході. *Izvoľskij*, як доносить *Echo de Paris*, заявив турецькому послови, котрий вручував ноту, що Росія хоче жити в добрих відносинах з Туреччиною, але задачію держав є запобігати всяким немилим несподіванкам. Відповідь опикунчих держав не наступить, після одної часописної звістки, походячої з французского міністерства заграничних справ, скорше як за 14 днів.

По всякій імовірности становище молодотурків не є ще так певне, щоби не могло бути загрожене зі сторони старотурків. І так в Парижі мав утворити ся комітет, ворожий молодотурецькому правліню. Є се справдішна іронія в історії, що як раз Париж, який був пристановищем молодотурецьких революціонерів проти старої системи правліня, є тепер осідком протиреволюціонерів, виступаючих проти нової системи правліня. Як чувати, молодотурецький центральний комітет числить ся поважно з небезпекою

яка грозить молодотуркам зі сторони старотурків і тому видав поклик до своїх одномишленників.

Дуже можливо, що в Іспанії наступить невдовзі нова зміна міністерств. Можна вносити се зі звістки, яку подає *Coggiere della Sera* на основі донесення свого мадритського дописувателя. Король Альфонс представив іменню на зеліничій станції королеви Мануїлови бувшого президента Мавру, а вечером запросив его на галевий бенкет. З огляду на се, що Мавра не має до сего тепер ніякого права, тим більше, що в Іспанії придержують ся строго звичаїв, вважають се відзначене Маври ворожою уявкою Морета, а якого політики тепер загальною всі невдоволені. Нові вибори будуть мабуть кінцем для кабінету Морета.

В Італії лучила ся сими днями подія немала дуже не лише для міністрів Джіолітто і Тітоного, але також для самого короля, якому підсунуено самовільно іредентистичні заміри супроти Австро-Угорщини. Командант III корпусу італійської армії, генерал-поручник Азінарї ді Бернеццо, промовляючи в Бретї до війська, підніс, що на сході богато братніх міст поглядає в сторону льва на Сан Марко та жде на освободжене, яке повинно бути ділом італійського війська. Ся подія тим драстичнійша, що справником є активний генерал в війську одної з трьох союзних держав. Очевидно поведене Азінарїя стрі уло ся з великим невдоволенем всіх дневників в Римі і на провінції, а як доносить депеша з Риму, міністерия рішила перевести сего генерала у відставку.

Хросимо вігховити переглнату.

Новинки

— Календар. В середу: руско-кат.: Йоанника; римо-кат.: Сальомей. — В четвер: руско-кат.: Галактиона; римо-кат.: Оттона.

— Пядь за пядю. З Рудеччини доносять нам втішну вїстку, якою ділямо ся з нашими читачами. Може найменший процент руского населеня із всіх міст східної Галичини має повіт-ве місто Рудки, хоч повіт є майже чисто-руский, бо дуже малий процент латинників є там по селах. Таким чином годї було в Рудках заложити яке руске товариство, бо Русинів там, немов не було. Нема там навіть руского паруха, а Рудки в 350 гр католиками належать до парохї Бенькова Вишня. Рускі мццни польщили ся очивидячки і пропадали. Органїзація повітова на Рудеччину зосередоточувала ся в Комарнї, але що Комарно лежить в північно-східнім кутї повіту, то не могло обняти цілого повіту. Аж ось в останнім році львівський „Сокол“ завдяки помочи таких щирих і ревних патріотів як о. дєкав Ковальський в Новосїлок, о. Кульчицкий в Вошавець і інших, перевів сокільску організацію в рудецкім окрузї, заложив там поверх 15 „Соколів“ і розбудив народну свідомість у селян.

В останніх місяцях руска справа в Рудеччинї поступила ще дальше. Духовенство від проводом свого декана оснувало в Рудках філію „Сільского Госпоєаря“ а що найважйїше за купидо в Рудках гарну реальність, в якій небавком буде містити ся руска каса позичкова. Поможі Боже в дальших змаганях щирим труженникам для добра нашої Церкви і народу, а інші незорганїзовані сторони най беруть примір в Рудеччині.

— Бразилійський „патриот“. Від кількох місяців курїтїбска „Зоря“ перестала до нас приходити. Про причину сего дізнаємо ся тепер з дониси в Бразилї в новийорскій „Свободї“. „Зоря“ виходила доти, поки ще був єї редактором д. Квасїньский. Була она вправді нужденно редагована без ніякого плану і нечистою мовою. Однак не було кому відповідїшному поручити редакцію, бо попередні редактори попри сї хибї мали ще одну: поборюване Василян. Д. Квасїньский став редактором заходами Василян. Але параньским радикалам не могло помістити ся в голові, як „Зоря“ не має нищити василянської мисї Зїїшли ся отже на нараду, виганьбили Квасїньского і передали „Зорю“ свому „товаришеви“ Коцюмбасови. Коцюмбас, купець в фаху, взяв ся до видавництва з постановою: „зароблю — не зароблю, але втратити не сьмію“ і допровадив „Зорю“ до банкрутства. Ба, що більше, зафантував черенки, на які складали ся бідні рускі переселенці. Ось вам радикальний патріот! „Зоря“ мабуть вже більше не появить ся. За те має виходити часопись видавана заходом оо.

Василян, яку буде вести п. Клим Гутковский, що недавно виїхав до Прудентополїс з о. ігуменом Шкірпаном.

— 3 Краєвого Союзу Кредитового. Засїдане надзираючої ради відбуло ся в п'ятницю 12. с. м. під проводом предсїдателя рад двора Гр. Кузьми. Перед приступленем до дневного порядку присьвятив предсїдатель горячу згадку памяти члена основателя і заступника предсїдателя надзираючої ради б. п. д-ра Я. Кулачковского, а слів тах вислухала рада стоячи, що уяочнено в протоколї; на те місце покликала рада з помежи заїступників о. п. Й. Фолиса, а заступником предсїдателя надзираючої ради вибрано о. крил. І-Чапельского. Принято до відома звіт дирекци за II чвертьрїк р. 1909 і порїшено виповїсти кредит до сплати в найблизших речинях тим стоваришеням, котрі зголосили виступлене з Краєвого Союзу ревїзійного. Відтак слїдував звіт контрольної комісії і звіт про стан парцеляції, котрі прийнято до відома.

— Конкурс на проект памятникн Т. Шевченка в Кїві комітет оповїстив яко міжнародний ше в часописях: варшавским *Przeglad i techniczn-im*, *Architekt-i*, *Zlat iй Pra-zї* і у *Architekt-i* в Кракові. Крім того план сего місця, де памятник буде стояти, вислано до академії штук красних в Петербурзі, Кракові, Монаховї і Празї, з просьбою, щоби вивїшено его до публичного огляданя.

— Памятник Квітці Основяненкови. З Харкова пишуть „Радї“: Довгий час люди, що приїздили до Харкова чимало дивували ся, не зустрічаючи в ньому ніяких памятників. — Невже, мовляли, таке буйне місто не мало діячів, що заслуговали на те, щоб якоюсь видимою ознакою нагадувати про їх громадянство? Ні, звісно, люди ті були, були такі, що вславили ся і в письменствї, і в громадській діяльності, як от Каразїи, Квітка, Гулак-Артемовский і інші, та недбале громадянство, простуючи за людьми в великі, сказатиб, сьвітї, мало звертало уваги на те, що робило ся навкруги, мало зважало на тих людей, що жили й робили тут проміж нас на власному рїдному ґрунтї. Коли харківска дума наважала ся прикрасити міські садки якимись памятниками, по них було поставлено погрудя Пушкина та Гоголя, а не когось з діячів рїдного поля. Тільки столїтня річниця харківського університету нагадала громадянству про місцевого діяча Василя Каразїяна, що его працею уся Україна придала перше просьвітне огнище — харківський університет. В 1907 році его діяльність ушановано досить величним памятником, котрий поставили в університетському садку. Тепер, дякуючи професорови Сумцову, наші громадяни мати муть нагоду частїйше згадувати і другого видатного діяча Слобїдської України, українського письменника Г. Квітку-Основяненка. Дня 10. с. м. на зборах міської думи М. Сумцов нагадав присутним видатні заслуги его і пропонував поставити єму памятник — погрудя в Мирноосїцькому садку, де его перерїзав Сумска улица. Дума поставилась прихильно до думки проф. Сумцова і ухвалила видати на сю річ з міської скарбниці 3 тис. карбованців та ще розпочати збиране грошей поміж громадянством. Сими днями на засїданю Исторично-філологїчного товариства, під проводом проф. Сумцова, мають обміркувати питання, як би краще уладити сю справу та яку участь моглоб взяти в нїй товариство, щоб до помогти красшому виконаню. Так жите та поступ, навіть в наших неприячючих обставинах бере верх на офіцаяльно рутинюю. — *Д. Писочинський.*

— Гайдамацка фасада. Польський поет Здаїслав Дембїцкий, родом зі Львова, а замешкалий від 10 літ в Варшаві, приїздив недавно до Львова і помїстив свої вражїня з того побуту в *Głos i warszawsk-im*. Між іншими находимо в его епісї такі „цінні“ помїчення: „Ту (у Львовї) амбїциєю міста є... *strzeżenie dorobku polskiego w mieście polskiem przed zamachami hajdamaczyzny, występującej prowokacyjnie nawet... na psrzej fasadzie Domu Dniestru*“. Сьмїшний собі той пан Дембїцкий і дуже его жалуємо, що его перви подразнив величавий будинок „Дністра“.

— Вахханалїї новокурєнїкоо. Під сим заголовком подає вчерашній „Галичанин“, що его суерники з „Прикарпатской Руси“ ширять чутку, що „Галичанин“ має упасти, а ратована „Галичанина“ підняти ся виспї краги, як митрополит, який мав взяти 60 удїлів, краєвий маршалок 40, а намїсник 30 удїлів видавництва „Галичанина“. Курїоз!

— Позичка на чужу каменїцю. В судовім процесї проти Бельского, який був зятягнув 10.000 К позички на каменїцю д-ра Мотилевского, наступив вчєра зворот. Вже замкнено доказову розправу, як нараз Бельский, що вдавав божевільного і від кількох місядїв не відзивав ся ні словенком, промовив. Знесилений тяжкою грою божевільного, першї слова лєдеи мїг вимовити. Потім покрїплений водою зізнавав ціле передї і пополудне до 8 год. вєчером. Вперед дуже нарікав на слїдчого судїю і прокуратора, котрі мають его „переслїдувати“, а потім розповїдав, як то его Вляшек замовив до зятягненя того довгу і як він з ним тою позичкою подїлив ся. Зїзнаня его викликали сензацію. Розправа продовжена ще на нинї для зїзнаня Бельского, буде без-

перечно відложена для переведеня нового доходу, а потім певно і Вляшек стане яко співобжалуваний не лише о обманьство, але і фалшиву присягу.

— Рїжні вїсти. В копальнї вугля в Ст. Павль в Ілліноа наступив вибух газів, причїм згинуло 260 робїтників. — Коло Сїнгapur вударили ся англ. пароход „Онда“ з почтовим кораблем „Насейн“. „Онда“ потонув, 61 подорожних уратовано, 7 офіцїрів згинуло. — Редактора і видавци дневника „Варшавское Утро“ засуджено за статїю про Феррера на 200 карб гривни, або на 2 місяцї арешту. Редактор заявив, що поки що не має грошей, отже замкнено его, а часопись завішено. — Львівска поліция мала увязнити якогось кацапа Добрянського за шпїгуньство в хосен Росїї.

— Жидівський жаргон. Один з берлїнських видавцїв замїтив в переднім словї виданих ним белетристичних творів на жидівским жаргонї, що жаргон є старим памятником німецкої мови, якою колись говорили Германї, а який на Сходї помїшав ся з рїжними мовами. Сїонїстична *Jedność* наводить зразки з того ніби-німецкого язика змішаного з польским або російским. Першїй зразок тої мови звучить: „*Du wiewiółke gryziet dy kore fin dy sosne, choć der gajowy straszet zy mit a drag*“. „*Der wozny fin sąd hot oświadczet, az er wet wręczen den pozew, wen der sędzie wet a termin far dy sprawie*“; Другий же так виглядає: „*Uf dy ospnowanie fun dy prysustwe fun sud, hot der prystaw razzieszajet, dy dieło cu objawljajen. Der dokład fun pismowoditel soobszczajet uns, az der prikaczzyk hot den zakaz poluczet un der naczelnik hot dy nastojaszczoe žaloba nyt prinimajet...*“

— Дрїбні вїсти. Др. Кость Біредкий отверає адвокату канцелярїю в Ширці, львівского повіта. — Вінчане п. Гр. Юрчишина, учителя в Чернятинї, з п-ою А. Новодворскою, учителькою в Ясенові пільнім, відбуло ся вїнї в Коломиї.

Поетичний кутик.

Сон.

Я бачив сон. Широкими шляхами
Ти наче йшла десь в рїдній сторонї,
Народ твій шлях скрізь посилав квітками
Спївав тобі хвалебні пісні.
Десь дзвїн стогнав... Музика тихо грала,
Нєначе з неба ясного неслась.
До людю щось ти радїсно казала
І мов та із уст твоїх лилась,
Мой той струмок срібненький між травою,
Що з під гори долиною біжить,
Мов такий спїв зеленою весною, що кличе
[жить...]

В твоїх очах, як небо України,
Огонь любови чарівний сїяв...
В той час... в ту мить, кохана дївчино,
За тебе й душуб я віддав!

П. Ковальчук.

Оповідки.

— З львівської архїєпархїї. Сотрудниками іменованї оо.: Іван Рошак (з правом управи) в Страдк, Марїян Ярема в Сороках, Богдан Чекалюк (експоноване) в Гналичках, Константин Білинський (ex currendo) в Пикуловичах, Володимир Яцишин в Калущи і Іван Малюца в Потуторах. — Конкурсний іспит зложили оо.: Лев Абрисовский, Йосиф Александрович, Андрей Бандера, Евгений Бартонь, Михайло Бобовник, Іван Гарматїй, Іван Жигаль, Дмитро Йосифович, Роман Калєнюк, Лев Кочїй, Александер Лебедович, Йосиф Лох, Василь Мандзїк, Василь Матвієйко, Іван Пєлєх, Іван Потерейко, Іван Прийма, Іван Пюрїк, Григорий Редчук, Михайло Романишин, Володимир Стернюк, Юліян Фацїєвич, Мелетїй Федїнишин, Виктор Чорний і Дмитро Шуль. — Завідательства парохїї одержали оо.: Юліян Фацїєвич в Устю, Дмитро Мїгоцкий в Токах, Михайло Жовнїрчук в Сиховї і Володимир Тисовский в Сваричевї.

— Товариство Учителїв Висших Шкіл „Учительска Громада“ запрошує отсим всіх учителїв української мови в польських гімназиях і реальних школах на нараду в справї інавчаня української мови в тих школах. Нарада відбуде ся в недїлю дня 21. листопада с. р. в VI А. класї академічної гімназїї (ул. Льва Сапїги 8). Початок нарад о 10. год. рано. Всїх П. Т. Учителїв української мови, що не можуть прибути на сю нараду, просимо уклїнно прислати нам по змовї до 21. с. м. письменню свою думку про згадану справу.

— З канцелярїї тов-а „Просьвіта“. З нинїшним днем починає канцелярїя товариства „Просьвіта“ у Львовї висилати своїм членам календар „Просьвіти“ на рік 1910, або через філії або таки прямо на адресу членів. До кожного календаря долучений чек і везив видавничої комісії до Влов. членів, щоб з огляду на великі кошти накладу календаря зволили ласкаво надсїлати одну корону як добровільний даток за сей календар. Просьба ся звернена в першїй мїрі до нашої сьвітської і духоаной інтелїгенції, яка розумїючи вагу просьвіти між народом поспїшить не тільки сама з доброзїльним датком, але й

заохотить до сего заможніших міщан і селян. Для заощадження коштів висилки звольте члени львівські як також члени львівського повіта зголошувати ся ласкаво по відбір календарів в канцелярії тов-а „Просвіта“ в годинах урядових.

— **Зі Станиславова.** Товариство „Українська Молодіж“ простув отсим похибку друкарську на запрошенях і повідомляє уклінно, що заповіджені вечерниці з танцями відбудуть ся невідклично не в неділю а в суботу дня 20. с. м. в комнатах тов. „Руска Бесіда“ при ул. Голуховського ч. 2. — *Виділ.*

Наука, штука і література

— **Нива,** часопись посвячена справам церковним і суспільним, з дня 15. с. м. містить отсі статі: Старий священик: Священнічі церковні спілки і священича солідарність. — о. Он. Волянський: З теологічних проблемів. — о. Йос. Кравчук: Чуда в Лурді. — Кілька слів про нинішні етичні теорії. — о. А. Редкевич: Бібліографія. — Всячина: Germania docet. — Огляд чужих церковних справ. — Дрібні річі.

— **Німецька преса про М. Коцюбинського.** В німецькій пресі надруковано силу прихильних рецензій на книжку М. Коцюбинського, що вийшла німецькою мовою під назвою „Pro bono publico“. З рецензій сих годить ся зазначити хоч оці: „Das Wissen für Alle“, ч. 25., „Strassburger Bürger Zeitung“, „Baseler Volksblatt“, „Das literarische Deutsch Oesterreich“, „Triester Zeitung“, „Schwabische Kronik“.

— **Театр Сабініна** перебуває тепер в Полтаві. Дня 17. с. м. виставить сей театр оперу В. Пархомовича-Вікторова: „На Україні“.

Іван Коссак.

Із циклю „Кохане“.

II.

По бистрих Черемоша філях...

По бистрих Черемоша філях пливе сплав наш шпарко...

Водиця гнівливо і грізно журкоче, а там гень где беріг, где темне каміне, зі зойком прасумним бє сильно могутно — розирискуєсь в чудну прасніжну фонтану.

Без хвилі спочинку, без хвилі розваги, жене в сьвіт незаний, філя філю гонить — гонить, здоганяє — жре і борєсь, щоби скорше, щоби скорше...

По бистрих Черемоша філях пливе сплав наш шпарко...

* * *

— Стоїш на сплаві.

Гнучка — вузово гнучка.

І бє від тебе та несвідомо солодоц чару, що спливає на тебе з гір моїх синих, з води кришталної.

В очах твоїх блисне на хвилю тяжка задума, то знов явить ся мріяне Леди, надслухуючої шуму надлітаючого, свіжноперего птаха...

Чудове твоє волосє купаєсь в лучах заходячого сонця...

* Стоїш на сплаві...

Стоїш нерухомо — мов статуя біла...

Струнки твої форми рисують ся лівіями клясично правильними ніби з рожевавої біли цінної камелії.

Вдивлюєсь розмірним зором в чудову, різнобарвну далечину гірської панорами...

В воздуху яснім, погіднім, цезає для тебе все, бачиш перед собою воду, кришталну Черемоша воду, що мінить так дивно в лучах сонця заходячого...

І дивиш ся в далину — далеку далину...

— Що буде?...

* * *

По бистрих Черемоша філях пливе сплав наш шпарко.

Гудул тужливо дику цісню нам співає...

— Дивись — дивись зі мною, кохане ясне моє — дивиь на сьвіт чарівний мій — разом зі мною див — не думай!

Пробі, думай!

Вода летить — шалено шпарко — пливе в сьвіт инший, далекий, незаний...

Пливім ми з нею, плівім далеко, в сьвіт инший, дивний, далекий, незаний...

Пливім по бистрих Черемоша філях!...

* * *

Дивись!...
Очима моєї душі дивись!
На гори кохані мої... срібний чуб цілий в блесках авреолі, а чорними бездонними пропастями зірниць вдивлюєсь в золоте око заходячого сончка божого...

А там вода... криштална вода, а гень за нами, гень, гень позаду мраки туги, дощами болізних слъоз сповиті...

Втікаймо... а скоро, а скоро шалено, плівім в сьвіт ясний, в сьвіт чару і казки — иливім, де несуть нас розвійні мраки моєї уяви, рожеві свитани тихих мрій кохання, плівім але шварко по бистрих Черемоша філях...

* * *

Не бійсь!...

Пливи зі мною!

Пливи — таке вже призначєє твоє!

Хотай би згинуті тобі прийшло, мусиш плисти!

Сплав наш не здержить ся, вода вже не висхне!

Пливи в сьвіт дивний, чарівний, зводливий. Тепер і зі мною для тебе заблисла перша і одинока година неповоротна шаленого кохання...

Слухай, вершини найяснійших ясностей і терпінє пропасті — виповнену до уст твоїх прикладаю чару, пий, тай пий звільна...

Пливи — пливи враз зі мною по бистрих Черемоша філях...

Косів, 15. липця 1909.

Телеграми

з дня 16. листопада.

Лондон. З Індій передганґесових доносять, що на віцекороля і его жінку, коли їхав улицею міста Армадагод, кинено бомбу. Обое они вийшли ціло, бомба зривила якогось Індійця Під час дальшої їзди кинено на них дві сокири, але они не влучили.

Тегеран. Вчєра отворено новий парламент перський в присутности шаха і найвисших державних достойників.

Юлій Майнль

Львів

ул. Академічна 2 а

КАВА

ГЕРБАТА

КАКАО

ЧОКОЛЯДА

92(12 12)

Пошукє місця до заряду дому

особа інтелігентна, варить добре і займе ся господаркою під адресою „Будучність“ poste restante в Станиславові. 103(1—4)

Перепискі листки

з погрудєм Івана Мазепи можна набувати в адміністрації „Руслана“, в „Сокільскім Базарі“ або в книгарні Тов-а ім. Шевченка у Львові. Прямірник 6 с.

Для прикрашея

комхат і Читалєхь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і **МОГИЛА ШЕВЧЕНКА** над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Анґерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвінський на пам'ятник Т. Шевченкови в Київі.

Для читальні є на продаж дуже гарна сцена з декраціями за дешеві гроші. Близіші поясненя дасть письменно п. Микола Душеньчук у Львові, ул. Сикетуска ч. 46.

Бюро учительске і службове Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до вигобу цементового промислу. Одна машина виробляє дві дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно. На складі:

Дім комісово-тоговельний

І. Зубика

18(12—?) Львів, ул. Млиарска ч. 2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Тарнога	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Підволочиск	—	—	1:10	—	—
Червоєць	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Червоєць	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Станиславова	—	—	—	6:40	12:20
Коломиї	5:45	—	—	—	—
Стрия	—	10:20	—	—	—
Пустомит	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Самбора	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Рави рускої	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Янова	7:10	12:40	4:50	—	—
Брухович	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Зимної води	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Червоєць	6:10	9:35	—	—	10:38
Червоєць	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10/6 до 12/6. А) Лише в неділі і сьвята від 1/7 до 31/8. — Б) Лише в неділі сьвята від 1/6 до 30/8. — В) В неділі і сьвята а від 1/6 до 30/8 щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 31/8. — З) Лише в неділі.

